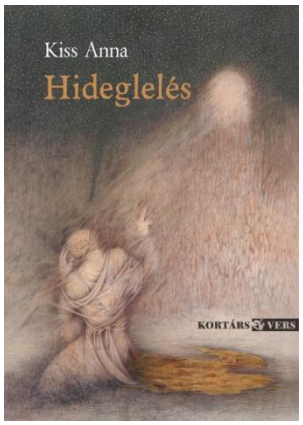

Horváth Péter

Jelentés versolvasásról 1

Kiss Anna: Hideglelés

A költők mind bolondok. (A méla Tempefői mondja ezt.) A női költők... kétszeresen azok. (Mondom én.) Jobb félni tőlük, mintsem szeretni *olyikat.* (Szappho talán kivétel lehetett.)

„Ne fogjon senki könnyelműen
A húrok pengetésihez!
Nagy munkát vállal az magára,
Ki most kezébe lantot vesz.
Ha nem tudsz mást, mint eldalolni
Saját fájdalmad s örömed:
Nincs rád szüksége a világnak,
S azért a szent fát félretedd.”

(Mondja Petőfi, a tizenkilencedik évszázad költőinek.)

Most, a huszonegyedikben, más a sztenderd[1]. Mi mást dalolnánk, mint saját fájdalmakat s a ritkább örömöt. No és a *lant*? Hol? A hatos villamoson? (Gondoljátok meg, proletárok!)

Prózaian: ki ír, s ki olvas (énekel és hallgat) manapság verset?

* * *

Hogy Kiss Anna költő, és hogy Kiss Anna nő, ahhoz nem férhet kétség. Hogy ebből valóban az következik-e hogy Kiss Anna bolond – azt azért nem merném *határozottan* állítani. Amikor annak idején színházi tranzisztorként (félvezető) színre vittem *Basarózsák* című színdarabját, direktorom éppen rám mondta, hogy *nyilván* bolond vagyok.

„A korábban írt, hangjátékként is elhangzott, a minap kiadott *Másik idő* című kötetben is vállalt *Basarózsák* ebben az évben kétszer is színre

[1] Guruló ruhafogas

került. // Nyáron e mű bemutatásával nyitott az *Esztergomi Várszínház*, majd októberben a *székesfehérvári Vörösmarty Színház* együttese – az esztergomi ősbemutató megvalósítója – másodszor is színre vitte a darabot a Pelikán Kamarateremben, lényegében az esztergomi bemutató változatlan rendezői *(Horváth Péter)* és színpadképi *(Csík György, Halasi Zsuzsa)* víziójával, szereposztásával. // A lényegében szürrealista, mindenfajta linearitást mellőző költői színjáték szuggesztív, lényegre törő, nem pepecselő, lélektani részletekbe merülő rendezői és színészi megvalósítást követelt. Horváth Péter láthatóan jól, határozottan építette fel ezt a sajátos konfliktusrendszerű drámai világot."

/Részlet Bőgel József kritikájából/

A fent idézettek igazolják, hogy e sorok írója találkozott már Kiss Anna költészetével, s a kritikus szerint akkor (húsz évvel ezelőtt) értette és érezte azt. Most, *Hideglelés* című, legújabb kötetét lapozva felrémlett bennem a hajdani élmény, amely akkor elragadott. Az a vers-darab magához húzott, magába rántott, örvényében úszni próbáltam, lebegni, lenni – és érteni, persze, hol vagyok, ki vagyok.

A *Hideglelés* ma épp úgy elvarázsol, mint a *Basarózsák* annakidején. Hagyom magam beszippantani általa valahová, ahová amúgy nem vágyom igazán: egy másik én kavargó /női/ tudatába. A Basarózsákat egy érett asszony írta, a Hideglelés regölő verseit egy immár visszafelé élő Sibylla.

„A **szibüllák** vagy **szibillák** (görögül *szibülla*, latinul: *sibylla*) titokzatos jósnők, akik látnoki képességüknél fogva anélkül fedték fel a jövőt, hogy kérdéseket intéztek volna hozzájuk; többnyire szerencsétlenségeket, baljós eseményeket, katasztrófákat jeleztek előre. Ők „az antik hagyomány isteni ihletésre jövendölő prófétanői, az isteni tudás és a legmélyebb bölcsesség megtestesítői." */wikipédia/*

A költőnő (nő-költő) új kötetében a *múltról* prófétál, a múltat idézi, vajákos, bolond boszorka, mondja, mondja, hogy mi volt, mi *maradt*, mit süvít a felhőket kergető, vad, keleti szél, mit láttak a múlt rongybabái.

„... ha
vízszintes szél halszárítók
illatát, vad öblökét,
havait hordja rám,
mit bánom!,

kráterei görgeteget
vetnek ki magukból,

ó-törvényt az ó-nyelv,
idegen vagy sem,
lélek dolga, szeles-havas
szavait ízlelem
hogy voltam, mindig is
voltam, hogy ők is –
hát vissza,
keleti szélbe, bizalmas
kígyóval civódni, a

rongybabák nem sírnak!”

/Szagák földjére el!/

Mondja-mondja, dünnyögve sorolja a voltakat, előre-hátra dőlve, mintha a világot ringatná: el ne aludjon, és ne felejtsen! Ne feledje azt az időt sem, amikor szeretve lett, s dolga nem az idővel, csak a gyorsan futó szerdákkal és csütörtökökkel, várakozással és szerelemmel teli órákkal gyűlt meg: mikor jön már a kedves?

A kötet gerincét adó levelek hajdani idején az asszonyi szív túldobogta a Sibylla mormolását, amíg az időkapu be nem zárult, visszavonhatatlanul az emlékek közé száműzve az egyszer-volt jelent – amely versek nélkül is „maga volt a költészet” – ahogy Páskándi Géza írta a szerelmesekről.

Nem irigylem Kiss Annát. Vajkos verseit olvasni sem vidám mulatság, hát még megírni, megélni és megírni őket milyen gyötrelmes boldogság lehetett. Kívánom, hogy Isten (ha van) adjon erőt neki a továbbiakhoz. Nem pereg, csak pörög a homokóra, a porszemcsék örökké ragyognak. Vér feketéllik a havon.

* * *

Továbbra sem állítom, hogy a vers-olvasás kedvenc időtöltésem volna. De Kiss Anna fájdalmakból épített, széljárta katedrálisában jönnimenni, s időnként érintve lenni, fájdalmasan szép idővel ajándékozott meg.

Köszönöm.

Kiss Anna: Hideglelés
Kortárs Kiadó, 2020.